

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 1

DOM
2018-12-27
meddelad i
Stockholm

Mål nr: B 9609-18

PARTER (Antal motparter: 1)

Motpart
AA

Offentlig försvarare:
Advokat Martin Bjurenlinde
Advokaterna Hurtig & Partners AB
Allégatan 20
503 32 Borås

Sökande
Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm

DOMSLUT

Betalningsskyldighet till staten

AA ska betala en sanktionsavgift om 70 000 kr.

Ersättning

Advokaten Martin Bjurenlinde tillerkänns ersättning av allmänna medel med 27 180 kr. Av beloppet avser 21 744 kr arbete och 5 436 kr mervärdesskatt. AA ska till staten betala tillbaka 10 000 kr avseende kostnaden för försvaret.

YRKANDEN M.M.

Finansinspektionen har begärt att AA ska betala en sanktionsavgift om 90 000 kr för den överträdelse som anges i bilaga 1.

AA har bestritt yrkandet.

Målet har avgjorts utan huvudförhandling.

GRUNDER M.M.

Utöver vad som anges som överträdelse så har Finansinspektionen i huvudsak anfört följande. AA har överträtt förbudet mot marknadsmanipulation. Hans agerande uppfyller inte förutsättningarna för legitima skäl och godtagen marknadspraxis. Han har en hög grad av ansvar för överträdelsen eftersom han varit i vart fall oaktsam. Detta stöds av såväl utredningen som av det AA själv har anfört i ärendet. AA ska därför betala den sanktionsavgift som Finansinspektionen har yrkat.

AA har till stöd för sitt bestridande anfört i huvudsak följande. Finansinspektionen har inte styrkt att AA agerande har gett eller har kunnat förväntas ge falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på ifrågavarande aktie. Om tingsrätten finner detta styrkt så har Finansinspektionen inte styrkt hur allvarlig överträdelsen är, vad överträdelsens konkreta och potentiella effekter på det finansiella systemet är, vilka skador som har uppstått samt vilken vinst eller förlust transaktionerna inneburit för någon. Det sagda innebär att Finansinspektionens talan inte ska bifallas. Om talan bifalls så ska sanktionsavgiften bestämmas till ett betydligt lägre belopp.

Båda parter har utvecklat talan ytterligare i skrift. Finansinspektionen har gett in viss utredning.

DOMSKÄL

Rättsliga utgångspunkter

Finansinspektionen ska ingripa mot den som har överträtt förbudet mot marknadsmanipulation i artikel 15 i marknadsmissbruksförordningen¹ (se 5 kap. 1 § lag med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning, härafter benämnd kompletteringslagen).

I artikel 12 i marknadsmissbruksförordningen framgår att marknadsmanipulation bl.a. innefattar följande aktivitet: Utförande av en transaktion, läggandet av en handelsorder eller annat beteende som ger eller kan förväntas ge falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på ett finansiellt instrument. Med finansiellt instrument avses bl.a. aktie. Det är dock inte fråga om marknadsmanipulation om vad som kan läggas den enskilde till last har utförts av legitima skäl och stämt överens med godtagbar marknadspraxis.

Finansinspektionens ingripande kan ske genom beslut om sanktionsavgift (se 5 kap. 3 § första stycket 6 p kompletteringslagen.). För en fysisk person får sanktionsavgiften bestämmas till det högsta av

- ett belopp som per den 2 juli 2014 i svenska kronor motsvarade 5 miljoner euro,

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG

- tre gånger den vinst som den fysiska personen, eller någon annan, erhållit till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller
- tre gånger de kostnader som den fysiska personen, eller någon annan, undvikit till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa (se 5 kap. 6 § kompletteringslagen).

När det gäller att närmare bestämma nivån på en sanktionsavgift ska hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen varit och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till överträdelsens konkreta och potentiella effekter på det finansiella systemet, skador som uppstått och graden av ansvar. Hänsyn ska också tas till den berörda personens finansiella ställning. I lagen finns också exempel på försvårande och förmildrande omständigheter. Därtill behöver ingen sanktionsavgift dömas ut om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det annars finns särskilda skäl (se 5 kap. 15–18 §§ kompletteringslagen).

Med ringa avses en förseelse som är bagatellartad. Med ursäktlig menas att det är uppenbart att förseelsen begåtts av förbiseende. Särskilda skäl avser t.ex. om det är en underårig som begått förseelsen eller om någon annan myndighet beslutat om ingripande så att ett dubbelbestraffningsförbud skulle bli tillämpligt (se prop. 2016/17:22 s. 391f.).

För att ålägga någon en sanktionsavgift krävs ingen generell prövning av om personen i fråga insåg eller borde ha insett att förfarandet skulle ge den förbjudna effekten (se prop. 2016/17:22 s. 237).

Parterna har i detta mål argumenterat kring vilket beviskrav som ska gälla, framför allt mot bakgrund av att mål om sanktionsavgift ska handläggas enligt regler för brottmål (se 6 kap. 3 § och 5 kap. 21 § kompletteringslagen). Av förarbetena framgår att utpekandet av processuella regler för brottmål inte per automatik ska innebära att den rättspraxis om vilket beviskrav som gäller för att fälla någon för

brott [ställt utom rimligt tvivel, tingsrättens anmärkning] ska tillämpas även vid administrativa sanktioner. Vidare att frågan om beviskrav får överlämnas till rättstillämpningen (se prop. 2016/17:22 s. 248). Någon överrättspraxis finns ännu inte.

Enligt tingsrätten är det mindre allvarligt för en enskild att åläggas en administrativ sanktion än att dömas för ett brott, låt vara att sanktionen som sådan kan vara mycket kännbar (jfr prop. 2016/17:22 s. 226). Det sagda innebär att det finns skäl att tillämpa ett något lägre beviskrav än för brottmål i allmänhet. Tingsrätten anser att detta beviskrav ska vara ”klart framgå”.

Tingsrättens bedömning av om sanktionsavgift ska dömas ut

Det framgår klart genom avsluts- och orderlista samt i viss mån även av AA egna uppgifter till Finansinspektionen att han handlat aktier på det sätt som det redogörs för i den påstådda överträdelsen. Såvitt upplysts har det varit begränsad handel i aktier hänförliga till Robert Friman International AB (aktierna).

Enligt tingsrätten framgår det klart att AA gett en signal till marknaden om ett högre intresse för aktierna än som motsvarats av ett faktiskt ökat intresse. Han har upprepade gånger köpt en viss volym av aktierna till ett visst pris, för att sedan kort därefter köpa en betydligt mindre mängd av aktierna till ett relativt sett väsentligen högre pris än sist betalt. Annorlunda uttryckt så har AA genomfört transaktioner och lagt handelsordrar som gett vilseledande signaler om efterfrågan på aktierna. Att det också varit AA syfte framgår klart av att han vid två tillfällen kort tid efter att han själv höjt sist betalt genom inköp av små volymer av aktierna velat avyttra en betydligt större volym.

AA förseelse har inte varit ringa och inte heller ursäktlig. Några särskilda skäl för att underlåta att döma ut sanktionsavgift finns inte heller. Inte

heller är några av de andra förutsättningarna för att underlåta sanktion i 5 kap. 17 § kompletteringslagen för handen. Undantaget för legitimt intresse m.m. är inte tillämpligt. AA ska därmed åläggas en sanktionsavgift.

Tingsrättens bedömning av sanktionsavgiftens storlek

Det framgår klart att det varit ett medvetet agerande från AA och att det skett i vinstsyfte. Dock hade den potentiella vinsten av agerandet blivit beskedlig. Överträdelsen har pågått endast en kortare tid. Enligt uppgift tjänar AA ca 600 000 kr om året och har finansiella instrument om 130 000 kr. Det finns inte några förmildrande omständigheter.

Den sanktionsavgift som döms ut ska vara proportionell. Viss hänsyn måste också tas till att sanktionsavgifter inte får avvika för mycket från vad den sammanlagda dagsboten kan bli vid villkorlig dom och böter i de fall agerandet som klassas som marknadsmissbruk blir föremål för ett straffrättsligt förfarande (se s. 219 f. och jfr s. 226 i prop. 2016/17:22).

Efter en sammanvägd bedömning anser tingsrätten att sanktionsavgiften ska bestämmas till 70 000 kr.

Ersättning till försvaret m.m.

Försvaret har begärt ersättning med totalt 27 180 kr innefattande 16 timmars arbete. Med hänsyn till ärendets komplexitet och avsaknaden av praxis på området samt att det inte finns något att anmärka på den skicklighet som arbetet genomförts med så får det begärda arvodet anses skäligt.

AA ekonomiska förhållanden talar för att han ska åläggas en viss återbetalningsskyldighet. För att reaktionen inte ska bli allt för sträng i förhållande

STOCKHOLMS TINGSRÄTT

DOM
2018-12-27

B 9609-18

Avdelning 1

till den begångna förseelsen finns det dock skäl att jämka återbetalnings-
skyldigheten något (se 31 kap. 1 § fjärde stycket rättegångsbalken). AA
ska därför betala tillbaka 10 000 kr.

ÖVERKLAGANDE, se bilaga 2

Ett överklagande ges in till tingsrätten men ställs till Svea hovrätt. Det ska ha
kommit in senast den 17 januari 2019. Det krävs prövningstillstånd.

Linus Örnulf